

- Проєкт

ПАНЕЛЬНА ДИСКУСІЯ ТА СЕМІНАР ДЛЯ СТЕЙКХОЛДЕРІВ з питань забезпечення доброчесності та прозорості нових оптових ринків електричної енергії та природного газу України у відповідності до законодавства ЄС

Виклики та рішення стосовно розвитку енергетичних ринків в Україні

Проєкт енергетичної безпеки (ПЕБ)

22 жовтня 2020 р.

ДОБРОЧЕСНІСТЬ ТА ПРОЗОРИСТЬ УКРАЇНСЬКИХ ЕНЕРГЕТИЧНИХ РИНКІВ

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ КОНТЕКСТ

Інтеграція енергетичних ринків є наріжним каменем справжньої економічної асоціації України та ЄС.

- Розвиток українських енергетичних ринків значно випереджає ринки країн Енергетичного співтовариства. За розмірами українські ринки в кілька разів перевищують загальні ринки країн Енергетичного співтовариства і входять до числа найбільших європейських ринків. Тому наступним кроком для України є об'єднання ринків з ЄС.
- Об'єднання ринків із сусідніми країнами ЄС після об'єднання з ENTSO-E вимагає, щоб доброчесність та прозорість українських енергетичних ринків були нарівні з доброчесністю та прозорістю європейських енергетичних ринків.

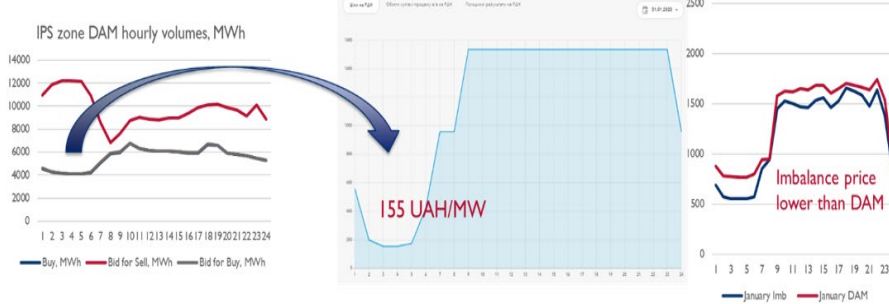
ДОБРОЧЕСНІСТЬ ТА ПРОЗОРИСТЬ УКРАЇНСЬКИХ ЕНЕРГЕТИЧНИХ РИНКІВ

НАЦІОНАЛЬНИЙ КОНТЕКСТ

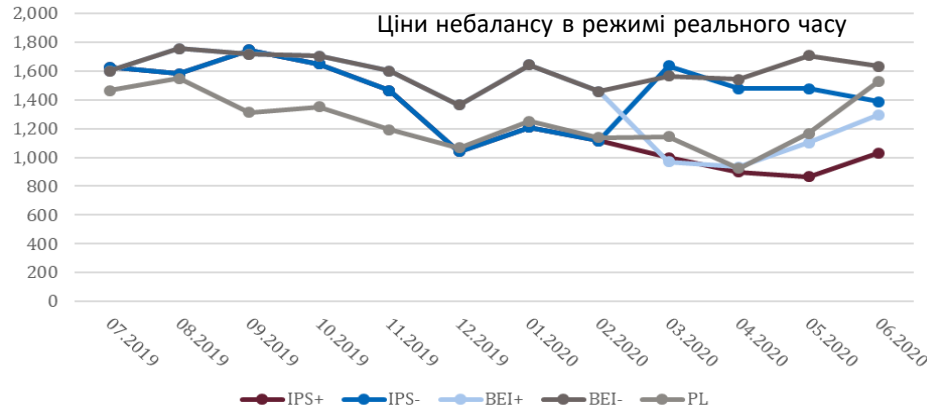
- Оптові енергетичні ринки в Україні функціонують в надзвичайно складних умовах, що характеризуються високою концентрацією ринкової сили, високою часткою вітрової та сонячної відновлюваної енергетики за «зеленими» тарифами в енергосистемі, де домінує атомна енергетика, а також неоптимальною застарілою інфраструктурою тощо.
- Ось чому українські ринки більш схильні до маніпулювання та зловживань, включаючи змови та цінове позиціонування, фіктивні угоди, розміщення заявок без наміру їх виконувати, обмеження генерації та попиту, накопичення потужності, попередньо домовлені угоди тощо.
- В Україні вже відбуваються різні форми маніпулювання ринком, які загрожують спричинити крах ринку та фінансову нестабільність енергетичного сектору.

УКРАЇНСЬКІ РИНКИ ЕЛЕКТРИЧНОЇ ЕНЕРГІЇ – ЦІНОВІ ВИКРИВЛЕННЯ

Викривлення ринкових цін у січні 2020 р.

Ціни небалансу в режимі реального часу

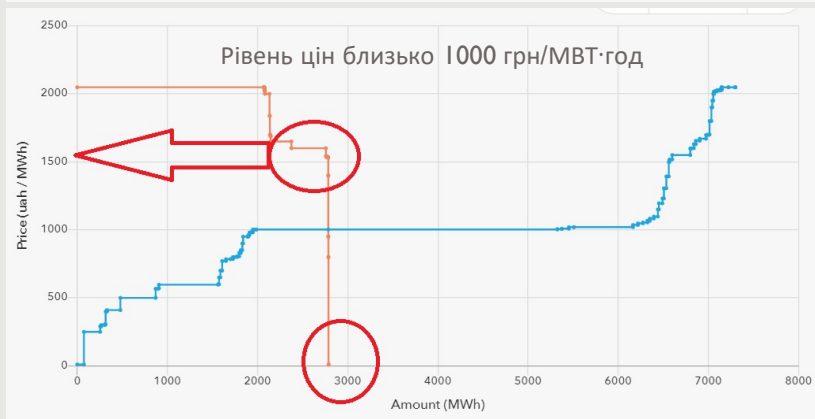
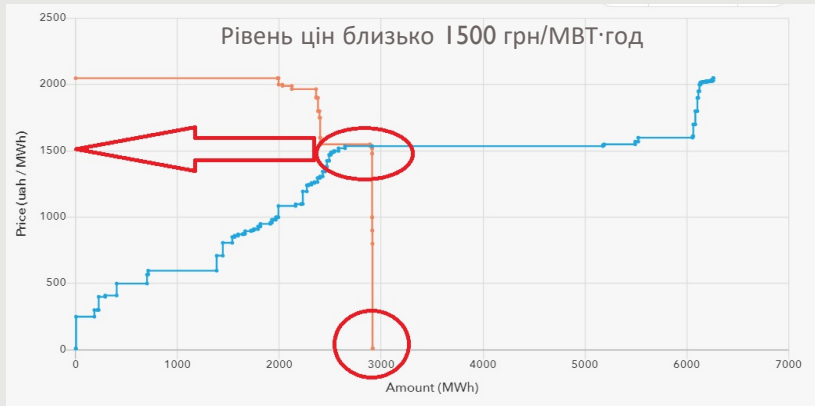

Ринкове середовище сприяє зловживанням учасників та маніпулюванню ринковими цінами.

Приклади:

- Штучні небаланси та обсяги балансуючої енергії впливають на ціни небалансу. В результаті ціна небалансу < ціни РДН!
- Єдина ціна небалансу додатково допомогла цьому. Загалом, ці операції призвели не лише до непередбачених прибутків, але й до штучного падіння цін на РДН, завдавши фінансової шкоди державним операторам.

УКРАЇНСЬКІ РИНКИ ЕЛЕКТРИЧНОЇ ЕНЕРГІЇ – МАНІПУЛЮВАННЯ РИНКОМ

- Відсутність прозорості та моніторингу двосторонніх договорів, незважаючи на рівні попиту, ціноутворення на РДН може різко відрізнитися (завдаючи шкоди ключовим державним учасникам ринку, зобов'язаним забезпечувати функціонування механізму підтримки ВДЕ та ПСО).
- Надлишок енергії (через надлишок атомної та відновлюваної генерації) у поєднанні з низькими цінами на РДН навесні 2020 року призвели до того, що ТЕС продають збільшені обсяги через двосторонні договори, що призводить до подальшого зниження цін.
- Заходи з моніторингу та пом'якшення ризиків пост фактум можуть вирішити проблему, але не усунуть шкідливий негативний фінансовий вплив, що впливає на стабільність ринку.

МАНІПУЛЮВАННЯ РИНКОМ ПРИРОДНОГО ГАЗУ УКРАЇНИ

1. Ринок газу є сильно концентрованим → споживачам необхідний захист від потенційного маніпулювання → правила системи для попередження, однак це вимагає моніторингу для дотримання
2. 90% угод є двосторонніми → недостатня спроможність тлумачити дані для аналізу, або доцільність для визначення справедливого ціноутворення/потенційного маніпулювання
3. Доступні лише квартальні звіти про газовий моніторинг → брак вчасної інформації для учасників ринку → НКРЕКП потрібний потенціал для моніторингу більш регулярної інформації

Ефективний моніторинг повинен забезпечити:

- Підвищену прозорість та добросовісність ринку
- Швидке визначення потенційних зловживань за допомогою простого процесу
- Покращену обов'язковість виконання завдяки забезпеченню аналізу фактичних даних та підтримці

ДОБРОЧЕСНІСТЬ ТА ПРОЗОРИСТЬ ЕНЕРГЕТИЧНИХ РИНКІВ: ЗАКОНОДАВЧА БАЗА

ЄС

- Регламент (ЄС) № **1227/2011** щодо доброчесності та прозорості оптового енергетичного ринку (REMIT)
- Виконавчий регламент Комісії (ЄС) № **1348/2014** про надання даних на виконання статті 8(2) та статті 8(6) Регламенту (ЄС) № 1227/2011 та вимог ACER до REMIT RRM (механізмів зареєстрованої звітності)
- Регламент (ЄС) № **543/2013** про подання та публікацію даних на ринках електричної енергії зі змінами до додатку I до Регламенту (ЄС) № **714/2009**
- Регламент (ЄС) № **715/2009** про умови доступу до мереж транспортування природного газу

Енергетичне співтовариство

- «Спрощений» REMIT

ДОБРОЧЕСНІСТЬ ТА ПРОЗОРИСТЬ ЕНЕРГЕТИЧНИХ РИНКІВ: ЗАКОНОДАВЧА БАЗА

Україна

- Згідно з Регламентами Енергетичного співтовариства Україна має впроваджувати «Спрощений REMIT»

Однак

- Згідно з Додатком XXVII – В Угоди про асоціацію, зі змінами, внесеними Рішенням Ради (ЄС) 2019/466 від 18 березня 2019 р., Україна має впроваджувати Регламент (ЄС) № 1227/2011, Регламент (ЄС) № 543/2013 та Регламент (ЄК) № 715/2009.

та

- Згідно зі статтею 103 Угоди про створення Енергетичного співтовариства, «ця Угода не впливає на жодні зобов'язання за угодою між Європейським Співтовариством та його державами-членами, з одного боку, та Договірною Стороною, з іншого боку. Ця Угода не впливає на жодні зобов'язання, взяті в контексті переговорів щодо вступу до Європейського Союзу».

Тому

- Україна має транспонувати всю законодавчу базу ЄС стосовно доброчесності та прозорості енергетичних ринків.

REMIT: ПІДТРИМКА USAID ПЕБ У ПРАКТИЧНІЙ РЕАЛІЗАЦІЇ

- Підтримка розробки первинного та вторинного законодавства, пов'язаного з REMIT.
- Розбудова людського та інституційного потенціалу, пов'язаного із впровадженням REMIT у НКРЕКП та основних гравців ринку.
- Підтримка розробки та впровадження ІТ-систем, що підтримують збір та аналіз ринкових даних для виявлення маніпулювання на ринку.
- Підтримка функціонування та роботи відповідних робочих груп.

— Дякую!

Ця презентація стала можливою завдяки підтримці американського народу через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID). Tetra Tech ES, Inc. несе повну відповідальність за зміст цього документу. Викладений зміст не обов'язково відображає позицію USAID або Уряду Сполучених Штатів.